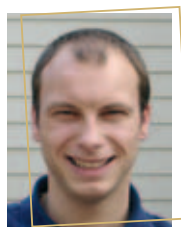

GREET CARDON

KRISTINE DE MARTELAER

PROF. DR. JAN SEGHERS

RAGNAR VAN ACKER

PROF. DR. MARC MAES
DIRECTEUR TIJDSCHRIFT

Brede school met sportaanbod

Samenwerken doet bewegen

Op het einde van april en in de maand mei vond op drie locaties (Antwerpen, Leuven en Gent) een eerste overleg plaats tussen verschillende sectoren rond "Brede school met sportaanbod". Het Steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport nodigde met steun van de Vlaamse Gemeenschap alle spelers van de sectoren onderwijs, sport, welzijn en volksgezondheid uit op een studiedag om een overleg rond een duurzaam bewegings- en sportbeleid voor de schoolgaande jeugd op te starten.

"Brede school met sportaanbod" is het pleidooi tot duurzame samenwerking tussen de school en lokale actoren zoals de gemeente, sportclubs, kinderopvang,.... Primaire doelstelling is om via dit concept alle kinderen en jongeren aan te zetten om de internationale gezondheidsnorm van minimum 1 uur per dag beweging te behalen. Momenteel zijn er immers heel wat kinderen en jongeren, die onvoldoende

bewegen, en daardoor een verhoogd risico hebben op tal van aandoeningen, waaronder overgewicht. Uit onderzoek blijkt dat 47% van de Vlaamse jongeren tussen 12 en 18 jaar minder dan 3 uur per week aan sport doet en dat inactieve jongeren meer kans hebben om inactieve volwassenen te worden.

De school heeft heel wat mogelijkheden om kinderen en jongeren aan te zetten tot sport en beweging, zoals het voorzien van voldoende en kwalitatieve lessen Lichamelijke Opvoeding, het zorgen voor actieve speeltijden, de leerlingen het belang van beweging aanleren, de leerlingen aanzetten om met de fiets of te voet naar school te komen,.... Heel wat scholen werken hier al rond, vooral sinds de opdracht van de Minister van Onderwijs aan de scholen om een gezondheidsbeleidsplan uit te werken voor elke school (september 2007).

Ook sportclubs en sportdiensten bieden vele sport- en beweegmogelijkheden voor kinderen en jongeren.

Toch zijn er heel wat kinderen en jongeren, die de weg naar de sport niet vinden: kinderen die van thuis uit niet gesteund worden om te gaan sporten; jongeren die zich liever niet aansluiten bij een club; kinderen die weinig sportief talent hebben en zich daardoor niet welkom voelen in de club,... Deze groep van kinderen en jongeren kan wel bereikt worden via een naschools sportaanbod: dus recreatief sporten onmiddellijk na schooltijd op de school (lager onderwijs) of in de buurt van de school (secundair onderwijs) met klasgenoten. Zo zijn bijvoorbeeld in Antwerpen en Gent, ongeveer 3200 jongeren, die dagelijks via een "Sport-Na-School"-pasje (Stichting Vlaamse Schoolsport) naschools kunnen proeven en gebruikmaken van een ruime waaier aan sporten.

Een naschools sportaanbod kan gebruikmaken van accommodatie, die nu vaak leeg staat naschools (tussen 16 en 18 u) en komt bovendien op een zeer waardevolle manier tegemoet aan het huidige tekort aan kinderopvang.

Bovendien zijn er heel wat mensen, die pedagogisch geschoold zijn om de naschoolse sport te geven en kunnen lesgevers betaald worden o.a. via democratisch lidgeld.

Een naschools sportaanbod zou dan ook voor iedereen beschikbaar moeten zijn, (en dus niet enkel voor leerlingen van scholen waar toevallig een sportieve leerkracht vrijwillig naschools sport geeft), maar hiervoor is samenwerking tussen verschillende partners nodig.

Op de studiedagen waren ongeveer 250 geïnteresseerden uit verschillende sectoren aanwezig. Uit het overleg kon worden geconcludeerd dat de verschillende sectoren achter de organisatie van naschoolse

sport staan, maar de grote uitdaging voor de komende jaren is: wie gaat dit naschools sportaanbod opstarten, organiseren en geven? De Stichting Vlaamse Schoolsport wil hiervoor de komende jaren stappen ondernemen maar de opstart is een lokaal verhaal en alle actoren (de scholen, gemeente, clubs,...) moeten lokaal gaan overleggen hoe ze dit in hun regio structureel kunnen waarmaken. Het uitwerken van een ruim naschools sportaanbod in landelijke gebieden met een beperkter aanbod en een beperkter netwerk van openbaar vervoer is ook nog een uitdaging voor de toekomst.

Er zijn zeker heel wat mogelijkheden om hier nieuwe jobs in te creëren, maar de uitdaging is om er een volwaardige job van te maken, eventueel in combinatie met andere taken in bijvoorbeeld de lokale sportdienst of over de gemeentelijke grenzen heen. In Nederland, waar men dit structureel omzet in 'combinatiejobs', heeft men vanuit de regering extra middelen toegekend om deze brugfunctie te verankeren. In Vlaanderen zijn we creatief maar toch wel wat jaloers op de inhaalbeweging die men in Nederland op dat vlak aan het maken is.

De besluiten uit de interactieve workshops zijn nuttig voor de verschillende sectoren en vindt u hierna.

Naar aanleiding van de drie studiedagen die werden georganiseerd rond het thema "Brede School met sportaanbod: een intersectoraal overleg" werden ook workshops georganiseerd. Hier kregen de deelnemers een eerste aanzet om hun mening te ventileren rond deze problematiek. Deze discussierondes werden geleid door een moderator die de verschillende meningen of statements noteerde, welke in deze nota zijn samengevat.

1. Doelgroep

- Groepen die vaak vergeten worden:
 - buitengewoon onderwijs
 - allochtone meisjes (wel via jeugdwerk)
 - kleuters (kleuterturnen krijgt wel al meer aandacht)
- Kinderopvang en sport aanbieden ('actieve opvang') kan complementair zijn. Afstemming tussen de 2 sectoren is dan wel noodzakelijk.
- Wat gebeurt er met de echte sedentairen? **Worden deze wel bereikt?** Het is belangrijk dat lokale actoren het profiel van de deelnemers nagaan, bv. lokale evaluatie Sportsnack- en SNS-formule van Stichting Vlaamse Schoolsport. = iedereen trachten te motiveren voor deelname aan SNS?
- De meeste jongeren komen om te 'proeven' van sport (omnisport-gedachte)
- Vreugdebeleving is essentieel
- Sommigen kinderen willen echt iets komen leren.

2. Lesgevers

- Het lesgeven in de naschoolse sport moet kaderen binnen een echte job met waardige verloning.
- Er moeten **ankerpunten** gevonden worden, wat niet zo eenvoudig is.
- Nu is er reeds een groot engagement van de leerkracht LO – maar onbezoldigd – op lange termijn is dit dus geen oplossing.
- Voorstel: scholen zouden extra **taakuren**/ uren moeten vrijmaken voor een leerkracht (bv. LO) om in het lokaal systeem van naschoolse sport te functioneren. Dit kan binnen het kader van gezondheids- of bewegingscoördinatie (analoog: ICT-coördinator).
- In elk geval is er een zeer **duidelijk statuut** nodig als structurele oplossing
- Zo'n duidelijk statuut en een structurele verankering kunnen **continuïteit** waarborgen
- **Combinatiejobs:** de oplossing? De individuele sectoren hebben afzonderlijk soms geld tekort om lesgevers voor hun

naschools sportaanbod op continue basis te betalen. Sportclubs hebben bovendien vaak geen lesgevers ter beschikking op de naschoolse uren. Met een regelmatig structureel overleg tussen de sectoren (bv. sport, onderwijs, welzijn) zou men meer elkaars werking/problemen beter kunnen inschatten. Het zou ook kunnen leiden tot een bundeling van geldstromen (niet naast elkaar, maar met elkaar). Combinatiejobs moeten dan mogelijk worden met activiteiten op meer dan 1 werkerterrein. Beleid rond beweging en gezondheid is immers een gemeenschappelijke doelstelling.

- De jobs moeten attractief zijn.
- Lesgevers vanuit sportclubs zijn veelal te technisch, te veel trainer – te weinig pedagoog. Hierrond moeten vooraf duidelijke afspraken worden gemaakt met clubs. Er is een duidelijk verschil tussen een les lichamelijke opvoeding – een sportles – en training.
- Gedrevenheid van de lesgever is zeer belangrijk.
- Detachering moet ook mogelijk worden voor niet-vastbenoemden uit het onderwijs.
- Stagestudenten kunnen nuttig zijn als ondersteuning, niet als definitieve oplossing.
- Hoe dan ook ervaart men lesgevers als een grote meerkost.

3. Inhoud

- Om te kunnen spreken van een Brede School met sportaanbod is een **gemeenschappelijke visie en structurele samenwerking** tussen de school en haar partners nodig. Meer ontwikkelingskansen voor het kind staat hierbij centraal. Enkel beroep doen op elkaars infrastructuur impliceert nog geen bredeschoolnetwerk.
- Gezondheidsplan: vanuit het beleid verwacht men meer duidelijkheid wat er (verplicht) moet gebeuren o.a. op het vlak van beweging.
- Zoveel mogelijk sporttakken aan bod laten komen = omnisport-gedachte

- Fitnesscentrum: misschien te commercieel – maar voor veel jongeren wel attractief
- Oog hebben voor continuïteit – lifetime sporten
- Er wordt te veel gefocust op individuele sporten (individualisering). Ploegsporten / terugslagsporten meer aan bod laten komen: dit vergt opnieuw afspraken – organisatorisch moeilijker.
- Kinderopvang en sport ('actieve' opvang) combineren: kan goede afwisseling betekenen.
- Buurtsport kan ook in de Brede school met sportaanbod geïntegreerd worden. Sportclubs kunnen, mits overleg met de partners en een aanbod op maat, hier een nieuwe doelgroep bereiken.
- Attractief aanbod is belangrijk: inhoudelijk iets vinden dat wel aanspreekt
 - Bv. ziekenfondsen bieden "Nordic Walking" aan – op inspelen!
- Het betrekken van de ouders en peilen naar de interesse van jongeren is belangrijk voor promotie en succes van (naschoolse) sportbeoefening bij de jeugd.

4. Infrastructuur

- Er is een duidelijk tekort aan infrastructuur. Anderzijds weten niet alle partners

welke infrastructuur (bv. zalen op school) beschikbaar is op welke dagen.

- Overleg binnen een bredeschoolcontext kan hieraan tegemoet komen (100%-gebruik van elkaars infrastructuur).
- Scholen willen wel infrastructuur openstellen na de schooluren op voorwaarde dat
 - er geen vandalisme is
 - er een vaste lesgever is – vertrouwd gezicht – een school kan dan terugvalen op één persoon
 - voorafgaand concrete afspraken zijn gemaakt met de partners
 - eventueel PWA'ers inschakelen voor toezicht
- Voor de secundaire doelgroep is dit belangrijk in verband met het attractieve
 - Bv. fitness-accommodatie is attractief

5. Overleg

- Wie neemt het initiatief?
 - de gemeente?
 - de school?
- De initiatiefnemer moet iemand zijn die alles en iedereen kent op lokaal vlak. De gemeente heeft een geschikte positie (de werkmodellen bevestigen dit visueel) om het overleg rond Brede school met sportaanbod te laten starten en de partners met elkaar in contact te brengen.
- In dit onderling (bredeschool)overleg moeten ook goede afspraken rond betaling gemaakt kunnen worden.
- De **verschillende sectoren weten niet echt veel van elkaar**: een structureel bredeschooloverleg kan hier verandering in brengen. Voor de jongste doelgroep wordt de kinderopvang (Centrum Kinderopvang) hier best bij betrokken.
- Specifiek wat betreft de scholen moeten deze bereid zijn om netoverschrijdend samen te werken.
- Diplomavereisten voor lesgevers in brede-school-context: pedagogische bekwaamheid

- Men kan sportoverstijgend werken of sport als middel aanwenden:
 - ook kunst
 - muzische aspecten
 - toonmomenten die voortvloeien uit naschoolse sportwerking
- Sportclubs motiveren is niet zo eenvoudig: zij vrezen vaak overbevolking wegens tekort aan clubinfrastructuur, of hebben vaak geen lesgevers ter beschikking op de naschoolse uren.
- Indien de brede school de basisfaciliteiten/-ruimte heeft, kan de 'sportclub naar de jongeren komen' in functie van naschoolse sport. Dit betekent ook een extra kans voor sportclubs om met een recreatief aanbod een nieuwe doelgroep te bereiken.
- Sportclubs waren in klein aantal vertegenwoordigd tijdens de studiedagen. Brede school met sportaanbod is nochtans een nieuwe formule die structurele groeikansen biedt voor sportclubs (cfr. punt 1 en 2). Sportclubs moeten door alle partners dus meer ingelicht worden en hun horizon verruimen. Er moet ook tegemoet gekomen worden aan de trend dat jongeren minder gebonden willen zijn aan vaste uren en dagen voor hun beweging.
- Overleg met de sportfederaties dringt zich op.
- Overleg met jeugdwerk: wat gebeurt daar op het vlak van de (buurt)sport?

Meer info:

- De infotekst met de werkmodellen van 'Brede school met sportaanbod' kan u vinden onder volgende link:
<http://www.lo-bsw.ugent.be/Bredeschoolmet sportaanbodfull-tekst.pdf>

- Verduidelijkende **praktische voorbeelden** van Brede scholen met sportaanbod:

<http://www.lo-bsw.ugent.be/BVLO-bredeschoolmetsportaanbod-voorbeelden.pdf>
 of in Tijdschrift voor Lichamelijke Opvoeding 3/2007-2008, pp. 4-10

- Algemene visie van Brede school:
www.vlaanderen.be/bredeschool

- Contact :
Ragnar.VanAcker@UGent.be

*bewegings- en sportbeleid,
 school, club, gemeente,
 studiedagen, lichamelijke
 opvoeding*